

11. Бокша В.О. Кримінально-правова охорона прав споживачів в Україні у дореволюційний період: аналіз першоджерел. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2016. Вип. 39. С. 73–79.

12. Про захист прав споживачів: Закон України від 12. 05. 1991 р. № 1023-ХІІ. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 15. 12. 2021).

13. Стрельцов Є. Деякі роздуми про правову сутність та соціальні завдання кримінального права. *Право України.* 2010. № 9. С. 102–109.

14. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Міжнародний документ від 27. 06. 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 14. 12. 2021).

Науковий керівник: к. ю. н., доцент Кузьмін Е. Е.

Тимошишин Інна Любомирівна

*студентка 3-го курсу факультету прокуратури та слідства
(кримінальної юстиції) Національного університету «Одеська юридична
академія»*

СУЧАСНИЙ СТАН РЕЦИДИВНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Рецидивна злочинність має більшу суспільну небезпечність ніж інші кримінальні правопорушення. Особи, які вчиняють такі діяння яскраво демонструють неефективність пенітенціарної системи та виправних заходів, така діяльність укріплює вже існуючу кримінальну ідеологію та субкультуру, бажання та можливість вчиняти правопорушення повторно.

Необхідність обговорення цієї проблеми обумовлюється тим, що ситуація із рецидивною злочинністю відносно стабільна. Така діяльність залишається способом життя багатьох осіб, які побували у місцях позбавлення волі, що продовжує ставити під загрозу спокійне життя багатьох законотворчих осіб.

З точки зору кримінального права «рецидив» розглядається як один із видів множинності кримінальних правопорушень. Ст. 34 Кри-

мінального кодексу України визначено рецидив як вчинення нового умисного кримінального правопорушення особою, яка має судимість за умисне правопорушення [1, ст. 34].

У науці були сформульовані дещо ширші погляди на дане поняття. Найбільш вдалим, на нашу думку, є наступне: рецидивом вважаються всі кримінальні правопорушення, вчинені особами, які раніше вчиняли кримінальні правопорушення, якщо вони були відомі правоохоронним органам. Така точка зору дає нам можливість віднести до рецидивів і ті кримінальні правопорушення, які кримінальним правом не охоплюються при визначенні даного поняття, такі як, скоєні особами: судимість яких знята чи погашена; судимість яких не знята і не погашена; які відбувають покарання; звільненими від кримінальної відповідальності і покарання з nereабілітуючих підстав; вчинили нове правопорушення в період попереднього розслідування або судового розгляду кримінальної справи попереднього кримінального правопорушення [2, с. 19].

На основі статистичних даних Офісу Генерального прокурора [4, с. 1] можна прослідкувати стан, включаючи рівень та динаміку кримінальних правопорушень, вчинених повторно. Ми прослідковували зміни стану злочинності за останні 5 років (з вересня 2017 року по вересень 2021 року).

Якщо розглядати співвідношення загальної кількості кримінальних правопорушень та рецидивів то можна прослідкувати наступне: так, у 2017 році був порівняно низький показник рецидивів: лише рецидивних 10720 правопорушень із 896047, і він, справді, значно вище. У 2018 році кількість рецидивів складала 50507 правопорушень із 407334 зареєстрованих. Так, зареєстровано в цілому було менше правопорушень, але питома вага у% до усіх зареєстрованих кримінальних правопорушень зросла із 1% у 2017 році до 12% у 2018. Наступні 4 роки спостерігається відносна стабільність показників. Питома вага рецидивів до загальної кількості правопорушень коливається від 11% до 12%. Що свідчить про відсутність змін у діяльності стосовно запобігання рецидивній злочинності та неефективність впроваджених заходів [5, с. 1].

Більшу частину рецидивних правопорушень складають нетяжкі (4712 рецидивів із 10710 правопорушень у 2017 році, 27075 із 50507 у 2018 році, 23869 із 43380 у 2019 році, 4417 із 37821 у 2020 та 14935 із 35029 у 2021 році) та тяжкі (4684 рецидиви із 10710 усіх кримінальних правопорушень у 2017 році, 17338 із 50507 у 2018, 13605 із 43380 у 2019 році, 12980 із 37821 у 2020 та 13033 із 35029 у 2020 році), що складає в середньому 40% нетяжких правопорушень та 37% тяжкі правопорушення [8, с. 1]. Особливо тяжкі правопорушення складають в середньому 5% та 10% – кримінальні проступки [8, с. 1].

Якщо проаналізувати рецидивну злочинність з огляду на об'єкт посягання можна виділити основну групу суспільних відносин, що зазнають шкоди внаслідок повторності правопорушень: власність особи. Рецидиви проти власності впродовж 2017–2021 років складають в середньому 59%, а фактично це від 67% до 75% всіх зареєстрованих рецидивів, окрім 2019 року, де повторні кримінальні правопорушення проти власності складають лише 14%. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи складають в середньому 5%, що фактично від 4% до 8%. А кримінальні правопорушення у сфері незаконного обігу наркотиків, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення – від 6% до 9%, що в середньому за дані роки складає 6% усіх рецидивів [4–8, с. 1].

Також важливими для загального аналізу стану рецидивної злочинності в Україні є розуміння самого ставлення до своїх дій осіб, які вчиняють повторні правопорушення. Бурдега Р.В. у своїй дисертації «Кримінологічна характеристика та запобігання рецидивної злочинності у Причорноморському регіоні України» 2018 року проводив опитування серед осіб, які відбули покарання за рецидиви з метою зрозуміти, які дії самі засуджені вважають дієвими для запобігання даній діяльності і які дії з сторони правоохоронних органів могли б їх зупинити. Одним із запропонованих питань було наступне: протягом якого періоду після звільнення з місць позбавлення волі особа вчиняє нове правопорушення. Узагальнені результати показали, що 49,2% вчиняють рецидиви у перший рік після звільнення,

32,6% – від року до двох, 8,4% – від двох% – від трьох до чотирьох, 4,9% – від чотирьох до п'яти, 0,7% від п'яти і вище. Таким чином ми можемо спостерігати зменшення ймовірності вчинення повторного кримінального правопорушення у зв'язку із збільшенням тривалості перебування особи на волі. Слід зауважити, що після 2 років після звільнення з місць позбавлення волі різко зменшується відсоток вчинення рецидиву [3, с. 265].

Аналіз рецидивної злочинності за період з вересня 2017 по вересень 2021 року включно дозволяє зробити висновки про відносно стабільність рецидивної злочинності. Тенденції рецидивізму залишаються сталими, після різкого зростання питомої ваги рецидиву до загальної кількості кримінальних правопорушень з 1% до 12% у 2019 році [4–8, с. 1].

З огляду на громадянство, у 2017 році із загальної кількості рецидивів лише 407 було вчинено іноземцями, у 2018–443 кримінальних правопорушення, у 2019–131, 2020–306 та 332 у 2021 році [4–8, с. 1].

З огляду на вище зазначені дані можна припустити, що ближчі роки ситуація в Україні буде не змінною. Що створює необхідність покращення системи запобіжних заходів та здійснення пенітенціарної реформи.

Статистичні дані говорять про стабільність даного феномену, а моментами, і про зростання.

Таким чином, можна стверджувати, що теперішні методи боротьби з рецидивною злочинністю є не ефективними. І з огляду на аналіз результатів локальних та загальних опитувань засуджених за повторні кримінальні правопорушення та аналіз рецидивної статистики в цілому слід виробити та застосувати низку нових заходів протидії та боротьби із даним негативним явищем, тим самим зробити життя суспільства більш безпечним та захищеним.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 05. 04. 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26, ст. 131.
2. Бурдега Р.В. Кримінологічна характеристика та запобігання рецидивній злочинності у причорноморському регіоні України: дисертація... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса. 2018. 266 с.

3. Жариков Ю.С., Ревин В.П. Кримінологія в 2 т. Том 2. Особлива частина. Москва. Юрайт. 2019. С. 19

4. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Офіційний сайт Генеральної прокуратури України станом на вересень 2017 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114368&libid=100820&c=edit&c=fo

5. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Офіційний сайт Генеральної прокуратури України станом на вересень 2018 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114368&libid=100820&c=edit&c=fo

6. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Офіційний сайт Генеральної прокуратури України станом на вересень 2019 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114368&libid=100820&c=edit&c=fo

7. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Офіційний сайт Генеральної прокуратури України станом на вересень 2020 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114368&libid=100820&c=edit&c=fo

8. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Офіційний сайт Генеральної прокуратури України станом на вересень 2021 року. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114368&libid=100820&c=edit&c=fo

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Чернишов Г. М